

References:

1. Yarchuk B. M, Verbitsky P. I. and Lytvyn V. P. (2002), "General epizootology: a textbook for teachers and students of veterinary medicine departments of higher educational institutions of III-IV accreditation levels" [Zagalna epizootologiya dlya vykladachiv ta studentiv fakul'tetiv veterynarnoi medycyny vyshyh navchalnyh agrarnyh zakladiv III-IV rivniv akredytacij], Bila Tserkva, State Agrarian University, 656 p. (in Ukraine)
2. Family medicine: scientific and practical journal / session. National Medical Academy of Postgraduate Education named after. P. L. Shupika; heads Ed. L.V. Hymion. Kuiv: Aurora Print, 2014. No. 1 (54). - 6 editions per year. (in Ukraine)
3. Erokhina O. M. (2014), "Parasitology and invasive diseases of farm animals: a manual" [Parazytologiya ta invaziini zahvoruvannya silskogospodarskyh tvaryn: navchalnyu posibnyk], Kuiv, Agrarian Education, 431 pp. (in Ukraine)
4. Dyky I., Litarov V., Heyderich O. and Samura B. (2003), "Medical and veterinary parasitology: textbook for students of higher educational institutions" [Medychna i veterynarna parazytologiya], Kharkiv, 408 p. (in Ukraine)
5. Galat V., Berezovsky A., Prus M. and Soroka N. (2003), "Parasitology and Invasive Animal Diseases: Textbook for Students" [Parazytologia i invaziini zahvoruvannya tvaryn], Kyiv: Higher Education, 464 p. (in Ukraine)
6. Lapirov S. N. (2009), "Parasitic diseases of cats" [Parazitarnye bolezni koshek], Moscow: Aquarium - Print, 80 p. (in Russia)
7. Vodyanov A. A. (2009), "Morphology, biology and laboratory diagnostics of causative agents of invasive diseases of animals" [Morfologia, biologiya i laboratornaya diagnostycavozbuditeley invazionnyh bolezney gyvotnyh], Stavropol: Agrus, 84 p. (in Russia)

Ясиновская О. М. Оценка воздействия дезинфектанта «Деззан» на яйца блох *Ctenocephalides felis* ряда *Siphonaptera*.

В мировой фауне насчитывается до 1400 видов блох с ряда *Siphonaptera*. Из них 500 видов, относящихся к 50 родам, обнаружены в СНГ. В ветеринарии и медицине значение имеют шесть видов. Живут блохи 1-4 года. Развитие насекомых происходит с полным превращением. Живут они в шерсти животных или гнездах. Самки после оплодотворения откладывают до 450-2500 яиц в щели зданий, деревьев, землю, мусор и иногда на кожу животного. Членистоногие могут быть средой обитания возбудителей бактериальных факультативно-трансмиссивных инфекций, таких как туляремия, бруцеллез, листериоз, многих вирусов. Вместе с тем, членистоногие могут быть средой обитания возбудителей облигатно-трансмиссивных заболеваний, которые вызывают спирохеты, патогенные риккетсии, много простых и гельминтов.

В естественных условиях блохи – основные переносчики чумы. Собачья, кошачья и человеческая блохи являются промежуточными хозяевами *Dipylidium caninum*.

Ключевые слова: блохи, *Ctenocephalides felis*, *Ctenocephalides canis*, *Pulex irritans*, *Vermipsylla alacurt*, *Echidnophaga gallinacea*, *Sarcopsylla penetrans*, ктенидии, членистоногие, сбы-дники болезней.

Yasynovska O. M. Evaluation of the disinfectant "Deszan" influence on the eggs of *Ctenocephalides felis* of the *Siphonaptera* series.

The world's fauna has up to 1400 species of fleas from the *Siphonaptera* series. Of these, 500 species belonging to 50 genera were found in the CIS. In veterinary medicine and medicine, six species are important. Live fleas 1-4 years. The development of insects occurs with complete transformation. They live in the wool of animals or nests. After fertilization, females postpone up to 450-2500 eggs in the crevices of buildings, trees, land, garbage and sometimes on the animal's skin. Arthropods can be the habitat for bacterial opiooid-transmissible infections, such as tularemia, brucellosis, listeriosis, and many viruses. However, arthropod arthritis may be the habitat of pathogens of obligatory-transmissible diseases that cause spirochetes, pathogenic rickettsia, many protozoans and worms.

In natural conditions, fleas are the main carriers of the plague. A dog, a cat and a human bloc are intermediates of *Dipylidium caninum*.

Keywords: fleas, *Ctenocephalides felis*, *Ctenocephalides canis*, *Ruler irritans*, *Vermipsylla alacurt*, *Echidnophaga gallinacea*, *Sarcopsylla penetrans*, ktenidia, arthropods, diseases.

Дата надходження до редакції: 20.03.2018 р.

Рецензент: д.вет.н., професор Улько Л.Г.

УДК 619:636.4.082

ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ ХВОРОБ СВИНЕЙ В ГОСПОДАРСТВАХ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Е. В. Єсіна, к.вет.н, доцент

О. О. Шулешко, к.вет.н, доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна

Обговорюються питання діагностики та лікування хвороб свиней в Дніпропетровській області. Проведені авторами моніторингові дослідження показали, що в свинарських господарствах найчастіше зустрічаються: цирковірусна PCV-2 інфекція, PRRS, АПП, гемофільозний полісерозит, дизентерія, ілеїт, колибактеріоз, стрептококоз, стафілококоз. Набір і патогенні властивості збудників є індивідуальними для кожного господарства, з різних причин можуть змінюватися, зокрема у зв'язку з придбанням і введенням в основне стадо нових тварин або за використання сперми для штучного запліднення з інших господарств. Кожне свинарське господарство обов'язково повинно мати індивідуальну схему лікувально-профілактичних заходів, складену на основі місцевої епізоотичної ситуації та враховуючи особливості технологічного процесу і його критичні періоди. Встановлено, що умовою благополуччя на свинарському комплексі є чітке дотримання параметрів технології вирощування та годівлі свиней, суворе виконання основних профілактичних ветеринарних заходів.

Ключові слова: свині, захворювання респіраторного комплексу, дизентерія, ілеїт, колибактеріоз, стрептококоз, стафілококоз, превентивні схеми.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Свинарство Дніпропетровської області представлено великими (більше 1000 свиноматок) індустріальними

свинарськими господарствами, що характеризуються високою технологічністю та ефективністю вирощування (2,3 опоросу, 20–25 поросят на 1 свиноматку на рік), а також середніми (500 свиноматок) і дрібними (менше 200 свиноматок)

господарствами, діяльність яких не так однозначно успішна [3]. У сучасному свинарстві ми спостерігаємо колосальні зміни у технології годівлі та утримання тварин, виведенні високопродуктивних генотипів, появи нових ветеринарних препаратів і вакцин [1, 4, 6]. Це багато в чому змінило класичний перебіг, клінічну і патологоанатомічну картину захворювань, які раніше зустрічалися в продуктивному свинарстві України [2, 3]. Саме тому вивчення сучасних захворювань та їх проявів потребують постійного моніторингу і відповідного реагування [4, 6]. Здійснення ж контролю ветеринарно-санітарного благополуччя в кожному господарстві полягає у складанні ефективних превентивних схем, що враховують специфіку його технології.

Аналіз основних досліджень і публікацій в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Більшість наукових публікацій щодо захворювань свиней розглядають питання діагностики, лікування і профілактики окремих хвороб, але вони не враховують технологічні аспекти вирощування тварин. Тривалий час у вітчизняній науковій літературі лікування свиней на тваринницьких комплексах і фермах регламентувалось окремо від виробничого процесу. В умовах новітніх технологій вирощування цей підхід є застарілим і неефективним [1, 3, 6]. У світовій практиці тваринництва зараз широко застосовуються превентивні технології, що попереджують розвинення інфекції [5, 6, 9]. Лікувальна ж справа і планування профілактичних заходів відбуваються виключно в рамках технологічного циклу вирощування. Такі підходи значно підвищують ефективність лікування і покращують економічні показники тваринницької ферми чи комплексу [3, 4, 6].

Літературні дані щодо розповсюдження конкретних інфекцій в Україні, особливостей їх перебігу, зазвичай, обмежені і несистемні. Наукові публікації надають вкрай обмежену інформацію про сучасні захворювання свиней і представлені комерційними статтями про ефективність окремих ветеринарних препаратів. До того ж рівень лікування свиней в умовах промислового вирощування, на жаль, не відображає повною мірою методичних підходів до організації лікувального процесу на фермах і комплексах [2, 3, 4]. У вітчизняній науковій літературі системні відомості з цих питань практично відсутні.

Постановка завдання. Протягом останніх 10 років фахівці кафедри нормальної і патологічної анатомії Дніпровського державного аграрно-економічного університету проводять моніторинг хвороб тварин, аналіз ветеринарного обслуговування в господарствах Дніпровської області. Спеціалісти кафедри мають постійний зв'язок, здійснюють систематичне надання консультативної допомоги тваринницьким підприємствам, а також співробітникам лабораторій ветеринарної медицини. Накопичені науково-практичні напрацювання в контексті діагностики та лікування хвороб свиней свідчать про важливість та актуальність проблеми ветеринарного обслуговування свинарських господарств, вимагають детального вивчення і проведення відповідної аналітичної обробки. Саме ці питання і стали **метою нашого дослідження**.

Матеріали і методи дослідження. Моніторингові дослідження щодо захворювань свиней Дніпровської області проводились на базі 20 свиногосподарств як великих (2–4 тис. свиноматок), так і маленьких (менше 100 свиноматок). Комплексна діагностика захворювань свиней різних вікових

груп включала вивчення технологічних особливостей кожного з господарств; аналіз кормової бази та умов утримання тварин; хіміко-токсикологічне дослідження кормів; загальний клінічний огляд тварин у господарствах; патологоанатомічний розтин поросят різних вікових груп з подальшим патологогістологічним дослідженням зразків змінених тканин; бактеріологічне дослідження патологічного матеріалу і кормів; серологічні дослідження крові; паразитологічне дослідження проб калу і патматеріалу. Спеціальні дослідження проводили на базі НДЦ біобезпеки і екологічного контролю ресурсів АПК при Дніпровському державному аграрно-економічному університеті.

Результати дослідження та їх обговорення. Більша частина захворювань на свинофермах і комплексах, як правило, пов'язана з життєдіяльністю умовно-патогенної мікрофлори. Набір і патогенні властивості збудників індивідуальні для кожного господарства і можуть змінюватися у зв'язку з покупкою і введенням в основне стадо нових тварин або в разі використання сперми для штучного запліднення з інших господарств. У такий самий спосіб відбувається і передача специфічних збудників. Протягом останніх двох років в Україні реєструються спалахи *африканської чуми свиней*, що сприяло зменшенню чисельності свинопоголов'я в країні, і в Дніпропетровському регіоні зокрема. Рішення даної проблеми виходить за межі ветеринарної медицини та потребує комплексного вирішення: створення єдиної державної програми, що включає компенсації за вимушено забитих свиней, підключення адміністративного ресурсу і популяризації правил біобезпеки серед власників свиноферм. На свинофермах скрізь поширена *Цирковірусна (PCV-2) інфекція*. Особливо помітні її прояви на підприємствах з низьким рівнем біобезпеки, де немає системи «порожньо–зайнято» і присутні інші системні технологічні порушення. Легко переконатися, що застосування цирковірусної вакцини значно впливає на продуктивність поголів'я, а також сприяє збільшенню захисних властивостей організму. Протягом 10 років ми спостерігали поширення в господарствах області захворювань респіраторного комплексу: наприклад, *PRRS, хвороби Ауескі* тощо. Як правило, захворювання респіраторного симптомокомплексу виявлялись на тих фермах, які завозили тварин з неблагополучних господарств без проведення карантинних діагностичних досліджень. Одночасна присутність вірусів PRRS і PCV-2 у стаді суттєво знижувала продуктивність і збереженість поголів'я, а їх наявність в організмі ускладнювала його взаємодію з умовно-патогенною мікрофлорою [6, 8]. Особливо важко асоційовані захворювання респіраторного комплексу протікали у тварин господарств з традиційною технологією вирощування на бетонних підлогах, за відсутності системи «порожньо–зайнято».

Актино-бацилярну плеввропневмонію (АПП) зустрічали практично скрізь; клінічні прояви її іноді були відсутніми і виникали на тлі стресових ситуацій або діагностувалися при забої у вигляді плевритів. У деяких господарствах спалахи даної інфекції протікали особливо важко, супроводжувалися лихоманкою і загибеллю до 10 % тварин.

Гемофільозний полісерозит – часте захворювання респіраторного комплексу у високопродуктивних породистих тварин. Його протікання за нашими спостереженнями зазвичай загострювалося в умовах підвищеної вологості і недостатньої вентиляції.

Інфекційний атрофічний риніт – поширений щокрок, особливо добре помітний у господарствах з неповноцінним харчуванням (брак і недолік мінеральних речовин, нестача білка). В українських господарствах, можна стверджувати, йому мало приділяють уваги; спостерігали його класичні прояви у вигляді криворилості і молсоподібності.

Нами часто реєструвалися захворювання травної системи. *Колібактеріоз* – захворювання зі стандартного набору будь-якої ферми [4, 5, 7]. Його різні форми зустрічались від народження і майже до 60-добового віку. Особливо важко протікав на фермах з традиційною технологією вирощування на бетонних підлогах, за істотних коливань мікроклімату (низькі температури, висока вологість), використання кормів низької якості, за неякісної мийки і дезінфекції приміщень.

Сприяє розвитку коліінфекції й наявність у свиноматок ММА-комплексу (мастит–метрит–агалактія). Рівень захворюваності підсисних поросят суттєво знижувався при вакцинації супоросних свиноматок колібактеріозною вакциною. Колібактеріоз зазвичай змінювали *дизентерія та ілеїт*, які нерідко реєструвалися в дрібних і середніх господарствах Дніпровської області. Як правило, у господарствах рідко проводять диференціацію ілеїту від дизентерії через більш яскраві прояви останньої. При ілеїті кал сірого кольору сметаноподібної консистенції, при дизентерії – водянисто-слизовий, з прошарками крові [3, 4, 6]. Аналіз анамнестичних даних відзначав серйозні порушення в технології годівлі та утримання тварин, технологічні стреси, що впливають на інші відділи травного тракту і на організм тварин у цілому.

Стрептококоз – найбільш часто зустрічався у господарствах з високопродуктивним поголів'ям. Проявлявся у вигляді абсцесів і ураження суглобів, менінгітів у різних технологічних групах. Особливо складно протікав у молодняку.

Стафілококоз характеризувався дерматитами поросят, артритами і ураженнями внутрішніх органів, аж до розвитку септицемії. Загострення процесу виникає у випадках зниження природної резистентності організму тварини на тлі різних стресів. Проникненню інфекції сприяють ранки і подряпани шкіри. Зазвичай вони утворюються в перші дні життя поросят в ієрархічній боротьбі за соски (час сплиувати ікла)

або на відлученні, як результат перегрупування тварин. Сприятливим фактором для розповсюдження стафілококозу була висока вологість у тваринницьких приміщеннях.

Ротавірусна і коронавірусна (епідемічна діарея свиней – ЕДС) інфекції супроводжувалися проносами жовтого кольору, кефіроподібною блювотою. Дані захворювання не піддаються лікуванню антибіотиками, найчастіше спостерігали в поросят, які отримані від ремонтних свинок.

До захворювань технологічного характеру відноситься *ММА-комплекс*. Його розвиток пов'язаний з поганим менеджментом опоросу і антисанітарними умовами утримання тварин. Часто мастити діагностували у ослаблених супоросних свиноматок, які розміщені в сирих холодних приміщеннях, як результат загального переохолодження та інфікування мікротріщин на шкірі вимені. Ендометрити, які доводилось спостерігати, були результатом порушень правил гігієни за штучного запліднення, а також неправильного і несвоєчасного лікування свиноматок. Захворювання зростали на тлі неповноцінного годування і порушень в утриманні тварин. Хвороби, пов'язані з вітамінно-мінеральною недостатністю [4, 6, 9], частіше були виражені в господарствах, де не витримували норм годівлі і порушували технологію приготування кормів, обмежували або скасовували дачу БВД (преміксу) як свиноматкам, так і основному поголів'ю. Планування і дотримання системи профілактичних ветеринарно-санітарних заходів є невід'ємною частиною успіху в продуктивному свинарстві. Вона повинна бути орієнтована на підвищення продуктивності тварин, максимальне збереження поголів'я свиней, забезпечення відповідної санітарної якості виробленої продукції та безпеки для здоров'я населення. Грунтуючись на виробничих спостереженнях, аналізі відомостей наукової літератури, результатах власних багаторічних досліджень, ми розробили універсальні схеми профілактичних ветеринарних заходів для основних технологічних груп тварин свинокомплексів та свиноферм.

Крім рутинних заходів, запропонована вакцинація від цирковірусної PCV-2 інфекції, а також схеми лікування поросят у маточнику від колібактеріозу, показані базові обробки для поросят групи дорощування (табл. 1).

Таблиця 1

СХЕМИ

лікувально-профілактичних заходів для продуктивного поголів'я свиней

Доба життя	Вид обробки	Препарат	Дозування
1	2	3	4
Для підсисних поросят			
1-а	Спливання іклів	-	-
3-я	Профілактика кокцидіозу	Севазуріл, Толтарокс	0,5 мл / гол., внутрішньо
	Профілактика залізодефіциту	Біоферон, Броваферан	2 мл / гол., в/м
	Кастрація+профілактика післякастраційних ускладнень	ПВП йод + Ветримоксин	0,5 мл/гол., зовнішньо
21-а	Вакцинація від цирковірусної інфекції	Вакцина Інгельвак Циркофлекс (Берінгер)	1 мл/1 гол., в/м
Виникнення проносів у поросят			
	В/м ін'єкція всьому станку	Ветримоксин LA	0,5–1,0 мл/гол. (в залежності від маси поросля)
За відсутності ефекту			
	В/м ін'єкція всьому станку	Енроксил 5%	0,5–1,0 мл /гол., в залежності від маси поросля, не менше 3 діб
Вітамінізація відсталих поросят			
	В/м ін'єкція	Мультивітамін або Інтрівіт, ДАЕ-віт	1 мл/гол. 0,5–0,7 мл/гол.
Поросята групи дорощування			

Доба життя 1	Вид обробки 2	Препарат 3	Дозування 4
Через 2–3 дні після відлучення (протягом 3–5 діб)	Випоювання Профілактика захворювань травної системи	Колистин (22 млн) або Бровафом-новий	1 г/50 кг маси тіла 2 г / 50 кг маси тіла
Після антибіотикотерапії	Випоювання	Підкислювач	За інструкцією
42–47	Профілактика захворювань травної системи	Колистин (22 млн) або Бровафом-новий	1 г/50 кг маси тіла 2 г / 50 кг маси тіла
65-й	Дегельмінтизація	Бровадазол 5% або Фенбендазол 5,5%	1,5 г/10 кг маси тіла 2 дні поспіль
<i>Жовті проноси і набрякова хвороба:</i>			
	В/м ін'єкція	Енроксил 10%	1 мл/15 кг Маса тіла
<i>Чорні, рідкі і криваві проноси:</i>			
	В/м ін'єкція	Тиамовет або ТімТіл	1 мл/15 кг маси тіла 1 мл/10 кг маси тіла
<i>Артрити</i>			
	В/м ін'єкція	Ветримоксин або Оксипрол + (НПВС за необхідності)	1 мл/10 кг маси тіла+ за інструкцією
<i>Вітамінізація відсталих поросят</i>			
	В/м ін'єкція	Мультивітамін або Інтровіт, ДАЕ-віт	1 мл/гол.
<i>Свині відгодівельної групи</i>			
93	Вакцинація от КЧС	ЛК-М	2 мл/гол.
100–107	Профілактика захворювань ш. к. т і респіраторних інфекцій	Тилозин	200 г/т корму
110	Вакцинація від бешихи свиней	Суимун Эри	2 мл/гол.
120	Дегельмінтизація	Бровадазол 5% або Фенбендазол 5,5%	1,5 г/10 кг маси тіла 2 дні поспіль
<i>Поодинокі проноси</i>			
	В/м ін'єкція	Тиамовет або ТімТіл	1 мл/10 кг маси тіла
<i>Масові проноси</i>			
	Випоювання	Бровамулін -100 або Тіамвет 45%	5 мг за АДВ мг/кг маси тіла протягом 3–5 діб
<i>Захворювання суглобів</i>			
	В/м ін'єкція	Тетравет (НПВС за необхідності)	1 мл/10 кг маси тіла
<i>За легеневої патології</i>			
	В/м ін'єкція	Флорон або Флорфенлік 30%	1 мл/20 кг маси тіла

Обробку від колібактеріозу пропонуємо проводити двічі: за відлучення поросят і в процесі переходу з престоартера на стартерний комбікорм. У деяких господарствах вдавалося проводити обробку Колістином тільки в останньому випадку, що ми пов'язували з більш сприятливими технологічними умовами. Ефективною була й схема превентивних заходів для відгодівельного поголів'я. На його початку проводили дегельмінтизацію і дві базові вакцинації від класич-

ної чуми свиней і бешихи. Решту можливих обробок планували індивідуально для кожного господарства з моніторингом перших проявів тих чи інших захворювань. Ефективними виявилися й планові обробки для лактуючих свиноматок. Як профілактика ММА-комплексу рекомендується застосовувати всередину кожної свиноматки глауберову сіль, що має послаблюючу дію, сприятиме перистальтике кишечника і профілакуватиме запори (табл. 2).

Таблиця 2

СХЕМА
лікувально-профілактичних заходів для лактуючих, поросних і ремонтних свиноматок

Доба лактації 1	Вид обробки 2	Препарат 3	Дозування 4
<i>Лактуючі свиноматки</i>			
За 3 доби до опоросу +3 доби після опоросу	Профілактика ММА комплексу	Глауберова сіль (Бі- сіль)	30 – 50 г/гол. на добу
1-а доба опоросу	Профілактика ММА комплексу – в/м ін'єкції	Окситоцин	2 мл/гол.
14-а доба	Вакцинація від бешихи свиней і парвовіроз	Парворувакс	2 мл/гол.
<i>За ендометритів</i>			
	В/м ін'єкція	Енроксил 10%	1 мл/15 кг маси тіла
		Аніл або Кефен	3 мл/100 кг маси тіла
		Броваглюкін або Кальфосет	20 мл/гол.
		Окситоцин	2 мл/гол. протягом дня, з інтервалом 2,5 год.
<i>За відсутності ефекту</i>			
	В/м ін'єкція	Кобактан	1 мл/20 кг живої маси
<i>Ослабленим свиноматкам</i>			

Доба лактації	Вид обробки	Препарат	Дозування
1	2	3	4
	В/м ін'єкція	Броваглюкін або Кальфосет	25 мл–3 доби поспіль
		ДАЕ-віт	5 мл – одноразово
		Катозал або ФосБе-віт	20 мл–3 доби поспіль
27-а доба	В/м ін'єкція	ЕвітСел	3 мл / гол.
<i>Захворювання суглобів</i>			
	В/м ін'єкція	Тетравет + Кефен	1 мл / 10 кг і маси тіла + 3 мл / 100 кг маси тіла
		Кальфосет	1 мл / 20 кг маси тіла
Поросні свиноматки			
1 раз на рік	Вакцинація від КЧС	ЛК-М	2 мл / гол.
За 6 тижнів до опоросу (перший раз) і за 3 тижні до опоросу	Вакцинація від колібактеріозу	Неоколіпор	2 мл / гол.
<i>Захворювання суглобів</i>			
	В/м ін'єкція	Тетравет + НПВС	1 мл/10 кг живої маси
		Броваглюкін або Кальфосет	1 мл/20 кг живої маси
Ремонтні свинки			
60	Дегельмінтизація	Бровадазол 5% або Фенбендазол 5,5%	1,5 г/10 кг маси тіла
90	Вакцинація від КЧС	ЛК-М	2 мл/гол.
160	Вакцинація від бешихи свиней і парвовірозу	Парворувакс	2 мл/гол.
190	Вакцинація від бешихи свиней і парвовірозу	Парворувакс	2 мл/гол.

Як бачимо, в групі поросних тварин превентивних заходів небагато. Вони представлені профілактичними вакцинаціями від класичної чуми свиней та колібактеріозу. Остання вакцинація проводиться за 3 тижні до опоросу. Вакцинацію всіх свиноматок від класичної чуми проводять 1 раз на рік, за винятком тварин, яким залишився 1 місяць до опоросу. Їм щеплення проводять після опоросу. Що стосується лікувально-профілактичних заходів для ремонтних свинок, то при їх карантинуванні через 3–4 доби після прибуття необхідно відібрати проби крові для виключення можливого носійства таких захворювань, як PRRS, Ауескі, лептоспіроз, бруцельоз, атрофічний риніт, мікоплазмоз, АПП і гемофільозний полісерозит.

У період карантину після взяття крові для діагностичних досліджень вакцинують ремонтних свинок від бешихи з

парвовірозом (дворазово) і класичної чуми свиней (одноразово). Ревакцинація від бешихи і парвовірозу свиней проводиться після щеплення класичної чуми. Усі три щеплення роблять з інтервалом у два тижні.

Штучне осіменіння ремонтних свинок може проводитися тільки через два тижні після останнього щеплення. Необхідні профілактичні щеплення від класичної чуми проводять і хрякам (1 раз на рік), від бешихи свиней з парвовірозом (двічі на рік), а також дегельмінтизацію (табл. 3).

Серед захворювань маточного поголів'я і хряків, з якими частіше стикалися, були артрити (лікування аналогічно свиноматкам), орхіти і дизентерія (ілеїт). У кожному випадку паралельно антибіотичним препаратам, як і для свиноматок, застосовували препарати кальцію (Кальфосет, бороглюконат кальцію).

Таблиця 3

СХЕМА

превентивних заходів для кнурів

Періодичність обробки	Вид обробки	Препарат	Дозування
1 раз на рік	Вакцинація від КЧС	ЛК-М	2 мл/гол.
2–3 рази на рік	Вакцинація від бешихи свиней і парвовірозу	Парворувакс	2 мл/гол.
2 рази на рік	Дегельмінтизація	Бровадазол 5% Фенбендазол 5,5%	1,5 г/10 кг маси тіла 2 дні поспіль
Щоквартальне	Вітамінізація	ДАЕ-віт	3 мл/гол

Головною умовою благополуччя на свинарському комплексі є дотримання параметрів технології вирощування та годівлі свиней, суворе виконання основних профілактичних ветеринарних заходів.

Висновки

1.Проведені моніторингові досліджень показали, що у свинарських господарствах Дніпропетровської області найчастіше зустрічаються: цирковірусна PCV-2 інфекція, PRRS, АПП, гемофільозний полісерозит, дизентерія, ілеїт, колібактеріоз, стрептококоз, стафілококоз.

2.Набір і патогенні властивості збудників є індивідуальними для кожного господарства і можуть змінюватися у зв'язку з купівлею і введенням в основне стадо нових тварин або при використанні сперми для штучного запліднення з

інших господарств.

3.Найбільш тяжкий перебіг інфекцій у тварин спостерігається при відсутності в тваринницьких приміщеннях системи «порожньо – зайнято» і порушеннях мікроклімату, а також за асоційованого перебігу PRRS і цирковірусної інфекції.

4.Кожне свинарське господарство повинно мати індивідуальну схему лікувально-профілактичних заходів, складену на основі місцевої епізоотичної ситуації та враховуючи особливості технологічного процесу і його критичних періодів. Така схема впорядкує роботу ветеринарної служби, робить її планомірною, значно зменшує втрати в продуктивності тварин, дозволяє планувати витрати ветеринарних препаратів та сприятиме більш успішному веденню госпо-

дарської діяльності в цілому.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. У перспективі планується продовжувати моніторингові дослідження захворювань свиней в регіоні, акценту-

ючи увагу на біобезпеці свинарських комплексів, а також розширенні превентивних схем щодо профілактики захворювань респіраторного комплексу.

Список використаної літератури:

1. Грисслер А., Фогльмайр Т., Хольцхой М., Вернер-Тучку М. Болезни свиней. Диагностика и эффективное лечение. Киев: ООО "Аграр Медиен Украина". 238 с. Copyright by Leopold Stocker Verlag, Graz 2008.
2. Єсіна Е.В., М.К. Потоцький. Значення патоморфологічних досліджень у діагностиці захворювань тварин. Ветеринарна медицина України. 2007. № 3. С. 27–30.
3. Єсіна Э.В., Костюшкевич К.Л. Особенности патолого-анатомической диагностики и лечения дизентерии свиней в современных условиях. Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. 2007. № 2. С. 107–110.
4. Пейсак З. Защита здоровья свиней. Пер. с польского; под ред. З.Д. Гильман, Д.В. Потапчук и др. Брест: ООО «Полиграфика», 2012. 648 с.
5. Burke, D. (1989). Escherichia coli in intestinal infections. Biomedicine & Pharmacotherapy, 43(7), 534. doi:10.1016/0753-3322(89)90120-0
6. Diseases of Swine / Ed. by Jeffrey J. Zimmerman [et al.]. – 10th ed., Willy-Backwell Edition by John Wiley&Sons. Inc. – P. 984.
7. Richards, J. D., Gong, J., & de Lange, C. F. M. (2005). The gastrointestinal microbiota and its role in monogastric nutrition and health with an emphasis on pigs: Current understanding, possible modulations, and new technologies for ecological studies. Canadian Journal of Animal Science, 85(4), 421–435. doi:10.4141/a05-049
8. Segales J., Alan G.M., Domingo M. Porcine circovirus diseases. Anim Helth Res Rev. 2005. 6:119. 142.
9. Willing, B. P., Malik, G., & Van Kessel, A. G. (2012). Nutrition and Gut Health in Swine. Sustainable Swine Nutrition, 197–213. doi:10.1002/9781118491454.ch8

References

1. Grissler, A., Fogl'majr, T., Hol'choj, M. and Verner-Tuchku, M. (2008). Bolezni svinej. Diagnostika i jeffektivnoe lechenie. K.: ООО "Аграр Медиен Украина" 238. (in Russian)
2. Yesina, E.V. and Pototskyi, M.K. (2007). Znachennia patomorfologichnykh doslidzhen u diahnozytsi zakhvoriuvan tvaryn. *Veterynarna medytsyna Ukrainy*, 3, 27–30. (in Ukrainian)
3. Jesina, E.V. and Kostjushkevich, K.L. (2007). Osobennosti patologo-anatomicheskoy diagnostiki i lechenija dizenterii svinej v sovremennykh uslovijah. *Visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnogo ahrarnoho universytetu*, 2, 107–110. (in Russian)
4. Pejsak, Z. Zashhita zdorov'ja svinej. (2012). Brest: ООО «Poligrafika», 648 s.(in Russian)
5. Burke, D. (1989). Escherichia coli in intestinal infections. Biomedicine & Pharmacotherapy, 43(7), 534. doi:10.1016/0753-3322(89)90120-0
6. Diseases of Swine / Ed. by Jeffrey J. Zimmerman [et al.]. – 10th ed., Willy-Backwell Edition by John Wiley&Sons. Inc. – P. 984.
7. Richards, J. D., Gong, J., & de Lange, C. F. M. (2005). The gastrointestinal microbiota and its role in monogastric nutrition and health with an emphasis on pigs: Current understanding, possible modulations, and new technologies for ecological studies. Canadian Journal of Animal Science, 85(4), 421–435. doi:10.4141/a05-049
8. Segales J., Alan G.M., Domingo M. Porcine circovirus diseases. Anim Helth Res Rev. 2005. 6:119. 142.
9. Willing, B. P., Malik, G., & Van Kessel, A. G. (2012). Nutrition and Gut Health in Swine. Sustainable Swine Nutrition, 197–213. doi:10.1002/9781118491454.ch8

Єсіна Э.В., Шулешко А.А. Диагностика и лечение болезней свиней в хозяйствах Днепропетровской области.

Обсуждаются вопросы диагностики и лечения болезней свиней в Днепропетровской области. Проведенные авторами мониторинговые исследований показали, что в свиноводческих хозяйствах чаще всего встречаются: цирковирусная РСВ-2 инфекция, PRRS, АПП, гемофильный полисерозит, дизентерия, илеит, колибактериоз, стрептококкоз, стафилококкоз. Набор и патогенные свойства возбудителей индивидуальны для каждого хозяйства и по разным причинам могут изменяться, в частности, в связи с покупкой и введением в основное стадо новых животных либо при использовании спермы для искусственного осеменения из других хозяйств. Каждое свиноводческое хозяйство должно иметь индивидуальную схему лечебно-профилактических мероприятий, составленную на основе местной эпизоотической ситуации и учитывающую особенности технологического процесса и его критические периоды. Установлено, что условием благополучия на свиноводческом комплексе являются соблюдение параметров технологии выращивания и кормления свиней, строгое выполнение основных профилактических ветеринарных мероприятий.

Ключевые слова: свиньи, заболевания респираторного комплекса, дизентерия, илеит, колибактериоз, стрептококкоз, стафилококкоз, превентивные схемы.

Yesina E.V., Shuleshko A.A. Diagnosis and treatment of pig diseases in the farms of the Dnipropetrovsk region.

Problems of diagnostics and treatment of pig diseases in the Dnipropetrovsk region are discussing. The authors are monitoring the most common pig diseases in the pig farms: circovirus PCV-2 infection, PRRS, APP, hemophilic polyserositis, dysentery, ileitis, colibacillosis, streptococcosis, staphylococcosis. The set and pathogenic properties of pathogens are individual for each farm and may vary in connection with the purchase and introduction into the main herd of new animals or by using sperm for artificial insemination from other farms. Each pigs farm should have an individual preventive scheme, which compiled on the basis of the local epizootic situation and taking into account the features of the technological process and its critical periods. It is establishing that the condition of well-being at the pig-breeding complex is compliance with the parameters of the technology of growing and feeding pigs, strict implementation of the basic preventive veterinary measures.

Key words: pigs, respiratory complex diseases, dysentery, ileitis, colibacteriosis, streptococcosis, staphylococcosis, preventive schemes.

Дата надходження до редакції: 20.03.2018 р.

Рецензент: д.вет.н., професор Т.І. Фотіна